Блонська В., Єгорова І. Шляхи формування інформаційної культури в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного вищого закладу освіти » (20 березня 2020 року): Збірник тез доповідей/ За заг.ред.д.екон.н., проф.Камінської Т.Г.- Київ,2020 . С.5-8.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вікторія Блонська , Інга Єгорова (ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»)

Зі становленням і стрімким розвитком інформаційного суспільства на теренах загальної культури людства з'являється новий компонент - інформаційна культура. Саме це поняття набуває великої актуальності сьогодні, адже з кожним днем сегмент суспільної діяльності, де б не використовувалися інформаційні технології, стає все меншим. Економіка, політика, навчання - сфери, які вже буквально «пронизані» павутиною інформаційно-цифрових мереж, їхніми засобами та пристроями. Обсяг інформації, з якою працює людина, на сьогоднішній час набагато більший, ніж у доінформаційну епоху. На актуальності даної проблеми у своїх працях наголошують: С.А. Башенкова, А.Г. Гейн, А.П. Єршов, А.Г. Кушніренко, Ю.А. Первін, Є.В. Данильчук, О.Б. Зайцева, Н.А. Тепла, А.В. Шаблова та ін.

«Інформаційна культура» складається з двох понять – інформація і культура. У наш час інформаційна культура асоціюється з технологічними питаннями інформатизації, оволодінням навичками роботи на комп'ютері з великими обсягами інформаційних потоків, вільним доступом до інформаційних мереж. Сьогодні кожній особистості, як фахівцю будь- якої галузі, необхідно вільно орієнтуватися в інформаційному середовищі,

потрібно вміти отримувати, опрацьовувати, й правильно розприділяти та використовувати інформацію різних видів діяльності, з різноманітних джерел, за допомогою каналів зв'язку, комп'ютера, мережі Інтернет.

Інформаційна культура є продуктом творчих здібностей особистості студента та виражається у таких аспектах його діяльності: у конкретних вміннях застосовування технічних пристроїв (від телефону до комп'ютера та його мереж); у використанні у своїй професійні діяльності інформаційних технологій, основною складовою яких є різні програмні продукти; у навичках знаходити інформацію з різноманітних джерел і подавати її у зрозумілому вигляді та уміти її ефективно застосовувати; в умінні працювати з різними видами інформації; у знаннях та володінні основами аналітичної переробки інформації; у знанні особливостей великих потоків інформації у галузі своєї діяльності. З огляду на перелічені аспекти інформаційної культури можна констатувати, що проблема формування інформаційної культури студентів закладів ЗВО сьогодні є надзвичайно актуальною.

Завдання щодо формування інформаційного світоглядного характеру передбачають розуміння студентом знань та умінь про закони поширення інформації, її функції та властивості, роль інформації у формуванні аналітичного мислення, діяльності особистості, знань про психічні особливості сприйняття інформації особистістю.

Статистика свідчить про те, що студенти проводять у глобальній мережі близько 3-5 годин щодня [1, 149-154]. Тому виникає нагальна необхідність систематично знайомити студентів з новими взірцями інформаційної продукції. Проте, не можна забувати і про здійснення аналізу наукової літератури. Адже фактори інформаційного середовища можуть стати і факторами ризику. Звідси, джерелами інформаційно-психологічної небезпеки є: 1)обсяг, точність, кількість інформації, повнота, своєчасність її надходження до реципієнтів; 2) співрозмірність характеристик інформації та інтенсивності її потоків, направлених на органи чуття, властивості уваги, мислення особистості, її пам'яті, соціально-психологічних установок

суспільства, поведінкових стереотипів; 3) в інформаційних потоках наявні специфічні елементи, які змінюють психофізіологічний стан великих груп людей, або осіб, які приймають важливі для соціуму рішення; 4) наявність в середовищі інформації фізичних модифікованих носіїв інформації, які мають вплив на фізіологічні носії (звукові, світлові, електоромагнітні впливи) [2, 158].

До факторів інформаційно-психологічного ризику, властивих самій людині належать: незрілість людини, що полягає в нездатності до самостійного вибору інформації ; налаштування особистості на наслідування, конформізм, на сприйняття маніпулятивних інформаційних впливів; негативно змінений функціональний стан головного мозку та психіки; стан соціуму, який сприяє підвищенню групою «зараженості ідеями», що виходять від особистості доволі харизматичної, і викликається на рівні психофізіологічному психоемоційним гострим стресом та тривожністю чи фрустрацією.

У закладах вищої освіти реалізуються поставлені завдання, але не системно і локально. Тому застосування інформаційних технологій у навчально-виховному процесі обов'язкові і відіграють важливу роль оскільки сприяють: забезпеченню інтеграційних процесів пізнання; розвитку особистості; підвищенню рівня активності студентів під час вивчення дисциплін; розвитку здібності до альтернативного мислення; розвитку навичок самостійно створювати стратегії пошуку вирішення практичних і навчальних завдань; розвитку вміння прогнозувати результати прийнятих раніше рішень, на основі моделювання явищ, об'єктів та їхніх взаємозв'язків.

Державна політика у сфері вищої освіти розуміє, що інтенсивний розвиток інформаційних технологій є тим викликом у процесі підготовки фахівців освіти, який повинен бути вирішений негайно. Адже студенти, магістри, майбутні вчителі, які ідуть у школу, які будуть працювати у ЗВО - повинні мати сформовану інформаційну культуру, щоб у процесі викладання

навчальних дисциплін, навчальних предметів - самим уміти сформувати у своїх вихованців основні компоненти інформаційної культури, такі, як:

- розуміння сутності інформації й інформаційних процесів, їх ролі в пізнанні навколишньої дійсності й творчої діяльності людини, в управлінні технічними і соціальними процесами, в забезпеченні живого зв'язку із зовнішнім оточенням;
- розуміння проблем подання оцінки і вимірювання інформації, її сприймання та розуміння сутності формулювання суджень, ролі інформаційного моделювання в сучасній інформаційній і мультимедійній технології;
- розуміння сутності неформалізованих, творчих компонентів мислення;
- уміння добирати послідовність операцій і дій у професійній діяльності, розробляти програму спостереження, експерименту;
- володіння системами опрацювання текстової, числової, графічної інформації;
- розуміння поняття штучного інтелекту;
- уміння адекватно формалізувати наявні у людини знання і адекватно дотримуватися належної рівноваги між формалізованою і неформалізованою складовими» [3]

Таким чином, формування інформаційної культури стає одним із важливих факторів професійної компетентності магістра, майбутнього викладача ЗВО. Інформаційну культуру слід розглядати як рівень, що підвищується через організацію інформаційних процесів, через задоволеність в інформаційному спілкуванні, через знання як орієнтуватися в інформаційному середовищі, уміння вибирати та оцінювати належну інформацію.

1. Церковний А. Аспекти формування Інтернет-залежності. *Соціальна психологія*. 2011. № 5. С. 149-154.

2. Козырева А. Ю. Информационно-психологическая безопасность в практике дипломатической службы. М. : ДА МИД России, 2004. 158 с.
3. Жалдак М.І . Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні Освіти галузь математика . Інформатика (проект) / Жалдак М. І. , Рамський Ю.С. Київ ,1997 . С 48-59.